

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MICHALA BOBEKA
od 21. lipnja 2018.¹

Predmet C-337/17

Feniks Sp. z o.o.
protiv
Azteca Products & Services SL

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Sąd Okręgowy w Szczecinie (Okružni sud u Szczecinu, Poljska))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Nadležnost u građanskim i trgovačkim stvarima – Posebna nadležnost – Stvari povezane s ugovorom – *Actio pauliana*”

I. Uvod

1. U ranom razdoblju rimske povijesti, svi su stranci bili neprijatelji države. Nisu uživali nikakva prava ili zaštitu koje je pružao *ius civile*; oni su bili rezervirani samo za rimske građane². Kasnije je, osobito u carskom razdoblju, dopušten određen stupanj pravnog pluralizma, osobito u stalno širućim pokrajinama carstva. Osim toga, primjenjivost *ius civile* na negrađane s vremenom je omogućena na temelju raznih pravnih konstrukata, kao što je „fikcija građanstva”³; koju je Gaj opisao na sljedeći način: „[...] za stranca koji je pokrenuo ili protiv kojeg je pokrenut postupak uspostavljen našim zakonima vrijedi fikcija građanstva, pod uvjetom da je pravično strancu omogućiti sudjelovanje u tom postupku [...]”⁴.

2. U svakom slučaju, taj bi postupak vodile institucije široko shvaćenog Rimskog Carstva ili bi se odvijao u okviru tih institucija. Politički gledano, unutar carstva nisu postojale suverene države među kojima bi moglo doći do sukoba zakonâ u modernom smislu (između jednako suverenih pravnih poredaka). Stoga, kada je pretor imena Paulus između, približno, 150. i 125. godine prije Krista prvi put dopustio podnošenje tužbe koja je vjerovniku omogućavala pobijanje prijevornih radnji koje je dužnik poduzeo na štetu vjerovnika, a koja je kasnije postala poznata kao *actio pauliana*⁵, pitanje nadležnosti za takvu tužbu jednostavno se nije pojavilo.

¹ Izvorni jezik: engleski

² Vidjeti, primjerice, Rattigan, W. H., *De Iure Personarum or A Treatise on the Roman Law of Persons*, Wildy & Sons, London, 1873., str. 126. do 130., ili Rein, W., *Das Römische Privatrecht und der Civilprozess bis in das erste Jahrhundert der Kaiserherrschaft*, K. F. Koehler, Leipzig, 1836., str. 47., 48. i 106.

³ Vidjeti, primjerice, Sullivan, W. P., „Consent in Roman Choice of Law”, *Critical Analysis of Law*, sv. 3., br. 1, 2016., str. 165. i 166., ili Aldo, C., „Legal Pluralism in Practice”, u Plessis, P. J., Aldo, C., i Tuori, K. (urednici), *The Oxford Handbook of Roman Law and Society*, Oxford University Press, Oxford, 2016., str. 286. i 287.

⁴ Gaj, *Institutiones*, Knjiga 4:37: „Item civitas romana peregrino fingitur, sieo nomine agatur cum eo agatur quo nomine nostris legibus actio constituta est, si modo iustum sit eam actionem etiam ad peregrinum extendi [...]”. *The Institutes of Gaius*, Translated with an Introduction by Gordon, W. M. and Robinson, O. F., Duckworth, London, 1988, str. 431.

⁵ Kako je nezavisni odvjetnik D. Ruiz-Jarabo Colomer slikovito objasnio u predmetu *Deko Marty Belgium* (C-339/07, EU:C:2008:575, t. 24. do 26.).

3. Situacija je drukčija u 2018. Poljska društva Feniks Sp. z o.o., s poslovnim nastanom Szczecinu (u daljnjem tekstu: Feniks), i COLISEUM 2101 Sp. z o. o., također s poslovnim nastanom u Szczecinu (u daljnjem tekstu: COLISEUM), sklopila su ugovor u pogledu građevinskog projekta u Poljskoj. Društvo COLISEUM sklopilo je dodatne ugovore s podizvođačima, ali im nije moglo platiti. Tim je podizvođačima umjesto toga platilo društvo Feniks. Društvo COLISEUM je na taj način postalo dužnik društva Feniks.

4. Društvo COLISEUM je kasnije društvu Azteca Products & Services SL, koje ima poslovni nastan u Alcori (Španjolska) (u daljnjem tekstu: Azteca), prodalo zemljišnu česticu u Poljskoj. Prodajna cijena je prebijena u odnosu na dug koji je društvo COLISEUM tada imalo prema društvu Azteca.

5. Društvo Feniks je na temelju odredbi poljskog Građanskog zakonika koje su predviđale instrument poznat kao *actio pauliana* pokrenulo sudski postupak, zahtijevajući od suda da utvrdi da prodaja nekretnine nije valjana u odnosu na društvo Feniks. Taj je postupak pokrenut pred Sąd Okręgowy w Szczecinie (Okrušni sud u Szczecinu), sudom koji je uputio zahtjev. Taj sud dvoji oko toga jesu li poljski sudovi međunarodno nadležni. Mišljenja je da nadležnost postoji samo ako se tužba u pitanju može smatrati „povezanim s ugovorom” u smislu Uredbe br. 1215/2012⁶. Ako ne može, međunarodna nadležnost će se odrediti na temelju općeg pravila o nadležnosti države članice u kojoj tuženik ima domicil, a u predmetnom slučaju je to Španjolska, gdje društvo Azteca ima poslovni nastan.

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

6. Budući da je glavni postupak pokrenut 11. srpnja 2016., Uredba (EU) br. 1215/2012 primjenjiva je *ratione temporis*⁷.

7. U uvodnim izjavama 15. i 16. Uredbe br. 1215/2012 navedeno je:

„(15) Pravila o nadležnosti trebala bi biti što je moguće više predvidiva i zasnovana na načelu da se nadležnost općenito temelji na domicilu tuženika. Nadležnost bi uvijek trebala postojati na temelju toga, osim u nekim točno određenim slučajevima u kojima glavni predmet spora ili autonomija stranaka jamče drukčije povezane čimbenike [zahtijevaju primjenu drukčijih vezujućih čimbenika] [...]

(16) Pored domicila tuženika, trebale bi postojati alternativne osnove nadležnosti temeljene na uskoj povezanosti između suda i tužbe ili radi olakšavanja pravilnog sudovanja.”

8. U skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (b) Uredbe br. 1215/2012, ta se uredba ne primjenjuje na „stečaj, postupke u vezi s likvidacijom nesolventnih trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba, postupke prisilnog poravnanja i slične postupke”.

9. Članak 4. stavak 1. Uredbe br. 1215/2012 predviđa: „Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice.”

10. Članak 5. stavak 1. glasi: „Osobe koje imaju domicil u državi članici mogu biti tužene pred sudovima druge države članice, samo na temelju pravila iz odjeljaka 2. do 7. ovog poglavlja.”

⁶ Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40., SL 2016., L 202, str. 57.)

⁷ Članak 66. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289.)

11. Članak 7., koji je dio odjeljka 2. poglavlja 2. iste uredbe, predviđa: „Osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici:

1. (a) u stvarima povezanim s ugovorom, pred sudom mjesta izvršenja konkretne obveze;;
- (b) za potrebe ove odredbe, te ako nije drukčije dogovoreno, mjesto izvršenja konkretne obveze je:
 - u slučaju prodaje robe, mjesto u državi članici u kojoj je roba dostavljena ili trebala biti dostavljena sukladno ugovoru,
 - u slučaju pružanja usluga, mjesto u državi članici u kojoj su usluge pružene ili trebale biti pružene sukladno ugovoru;;
- (c) ako se ne primjenjuje [pod]točka (b), primjenjuje se [pod]točka (a).”

B. Nacionalno pravo

12. Članak 527. i sljedeći članci ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 – Kodeks cywilny (Zakon od 23. travnja 1964. o uspostavi Građanskog zakonika, *Dziennik Ustaw* iz 2017., br. 459) (u daljnjem tekstu: Građanski zakonik) predviđa instrument koji se u poljskom pravu naziva *actio pauliana*. Članak 527. glasi:

„1. Ako treća strana zbog pravne radnje koju dužnik izvrši na štetu vjerovnikâ ostvari ekonomsku korist, svaki od vjerovnika može zahtijevati da se ta radnja u odnosu na njega proglasi nevaljanom, pod uvjetom da je dužnik svjesno djelovao na štetu vjerovnika, a treća strana je znala za tu radnju ili je, da je postupala s dužnom pažnjom, mogla za nju znati.

2. Pravna radnja dužnika izvršena je na štetu vjerovnikâ ako je dužnik zbog nje postao nesolventan ili nesolventniji nego što je bio prije njezina izvršenja.

3. Ako osoba usko povezana s dužnikom zbog pravne radnje koju dužnik izvrši na štetu vjerovnikâ ostvari ekonomsku korist, pretpostavlja se da je takva osoba znala da je dužnik svjesno djelovao na štetu vjerovnikâ.

4. Ako poduzetnik u trajnom poslovnom odnosu s dužnikom zbog pravne radnje koju dužnik izvrši na štetu vjerovnikâ ostvari ekonomsku korist, pretpostavlja se da je taj poduzetnik znao da je dužnik svjesno djelovao na štetu vjerovnikâ”.

13. U skladu s člankom 530. Građanskog zakonika, „odredbe prethodnih članaka primjenjuju se *mutatis mutandis* ako je dužnik djelovao s namjerom nanošenja štete budućim vjerovnicima. Međutim, ako je treća strana ekonomsku korist ostvarila u zamjenu za plaćanje, vjerovnik proglašenje te radnje nevaljanom može zahtijevati samo ako je treća strana znala za dužnikovu namjeru”.

14. Članak 531. Građanskog zakonika glasi:

„1. Radnja koju je dužnik izvršio na štetu vjerovnikâ proglašava se nevaljanom na temelju tužbe ili prigovora protiv treće strane koja je zbog te radnje ostvarila ekonomsku korist.

2. Ako je treća strana otuđila ostvarenu korist, vjerovnik može izravno tužiti osobu na koju je ta korist prenesena ako je ta osoba znala za okolnosti koje opravdavaju proglašenje dužnikove radnje nevaljanom ili ako je otuđenje bilo besplatno”.

15. Članak 533. Građanskog zakonika predviđa da „[p]ravna radnja dužnika izvršena na štetu vjerovnikâ neće biti proglašena nevaljanom u odnosu na treću stranu koja je od nje ostvarila ekonomsku korist ako ta treća strana namiri vjerovnikovu tražbinu ili mu navede dužnikovu imovinu dovoljnu za njezino namirenje”.

III. Činjenično stanje, nacionalni postupak i prethodna pitanja

16. Društvo COLISEUM 2101 Sp. z o. o. ima poslovni nastan u Szczecinu (Poljska). Ono je, kao glavni izvođač, sklopilo ugovor s društvom Feniks Sp. z o. o., koje također ima poslovni nastan u Szczecinu, kao ulagateljem (u daljnjem tekstu: tužitelj). Ugovor se odnosio na radove koji su se trebali izvesti u Gdanjsku (Poljska). Društvo COLISEUM sklopilo je nekoliko ugovora s podizvođačima, ali kasnije nije ispunilo svoje obveze u pogledu nijednog od njih.

17. U skladu s poljskim pravilima o solidarnoj odgovornosti, društvo Feniks je podizvođačima na temelju uvjetnih ugovora i sporazuma o preuzimanju duga isplatilo 757 828,10 poljskih zlota koje im je dugovalo društvo COLISEUM. Društvo Feniks je time postalo vjerovnik društva COLISEUM u pogledu ukupnog iznosa od 1 396 495,48 poljskih zlota.

18. Društvo COLISEUM je na temelju ugovora od 30. siječnja 2012., potpisanog u Szczecinu, društvu Azteca Products & Services SL, koje ima poslovni nastan u Alcori (Španjolska) (u daljnjem tekstu: tuženik), prodalo svoju nekretninu smještenoj u Szczecinu.

19. Tuženik je tako postao dužnik društva COLISEUM u pogledu iznosa od 6 079 275 poljskih zlota. Istovremeno, društvo COLISEUM bilo je tuženikov dužnik na temelju ugovorâ o zajmovima u iznosu od 4 987 861,30 poljskih zlota. U zasebnom ugovoru sklopljenom u Szczecinu 31. siječnja 2012., tuženik i društvo COLISEUM dogovorili su se prebiti svoje međusobne tražbine. Tuženik je društvu COLISEUM nakon toga dugovao iznos od 1 091 413,70 poljskih zlota.

20. Tužitelj je smatrao da je društvo COLISEUM nesolventno, da je navedeni ugovor o prodaji povećao tu nesolventnost i da je društvo COLISEUM prilikom njegova sklapanja svjesno djelovalo na štetu postojećih i budućih vjerovnika.

21. Tužitelj je stoga, 11. srpnja 2016., protiv tuženika podnio tužbu pred Sąd Okręgowy w Szczecinie (Okružni sud u Szczecinu) zahtijevajući da se ugovor o prodaji proglasi nevaljanim u odnosu na tužitelja.

22. Tužitelj se u prilog međunarodnoj nadležnosti tog suda poziva na članak 7. točku 1. podtočku (a) Uredbe br. 1215/2012. Ističe da se izraz „sprawy dotyczące umowy” („stvari povezane s ugovorom”) mora tumačiti na način da se odnosi na situaciju u kojoj je ugovor razlog pokretanja postupka, u smislu da se u tom postupku razmatra zahtjev izravno povezan s tim ugovorom. U ovom se predmetu radi o *actio pauliana* podnesenoj protiv tuženika.

23. Tuženik navodi da poljski sudovi nisu nadležni te da tužbu treba odbiti. Prema njegovu mišljenju, proglašenje radnje nevaljanom „nije stvar povezana s ugovorom” u smislu članka 7. točke 1. Uredbe br. 1215/2012. Osim toga, smatra da se na predmetnu tužbu ne može primijeniti nijedna posebna ili isključiva osnova nadležnosti iz Uredbe br. 1215/2012. Mišljenja je da tužbu, u skladu s općim pravilom iz članka 4. Uredbe br. 1215/2012, treba podnijeti u Španjolskoj zato što tužitelj u toj državi članici ima poslovni nastan.

24. U tim okolnostima, Sąd Okręgowy w Szczecinie (Okružni sud u Szczecinu) odlučio je prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

„(a) Je li riječ o „stvari povezanoj s ugovorom” u smislu članka 7. točke 1. podtočke (a) Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima ako je podnesena tužba protiv kupca s poslovnim nastanom u jednoj državi članici za utvrđenje nevaljanosti kupoprodajnog ugovora o nekretnini smještenoj u drugoj državi članici zbog štete uzrokovane vjerovnicima prodavatelja, a ugovor je u toj drugoj državi članici bio sklopljen i u cijelosti izvršen?

(b) Treba li na prethodno pitanje odgovoriti primjenom doktrine *acte éclairée* s obzirom na presudu Suda od 17. lipnja 1992., Handte, C-26/91, EU:C:1992:268, iako se ta presuda odnosila na odgovornost proizvođača za nedostatke stvari u slučaju u kojem proizvođač nije mogao predvidjeti komu će se roba dalje prodati i tko će zbog toga protiv njega moći istaknuti zahtjeve, dok ova tužba protiv kupca za „utvrđenje nevaljanosti ugovora o kupoprodaji nekretnine” zbog štete uzrokovane vjerovnicima prodavatelja za svoju osnovanost zahtijeva znanje kupca o okolnosti da je pravni posao (kupoprodajni ugovor) poduzet na štetu vjerovnika, tako da kupac mora računati s takvom tužbom osobnog vjerovnika dužnika?”

25. Pisana očitovanja podnijeli su tužitelj, tuženik, poljska vlada, vlada Švicarske Konfederacije i Komisija. Tužitelj, tuženik, poljska vlada i Komisija iznijeli su usmena očitovanja na raspravi održanoj 11. travnja 2018.

IV. Ocjena

26. Sud koji je uputio zahtjev želi doznati može li se postupak povodom *actio pauliana*, kako je uređen poljskim Građanskim zakonikom, smatrati „stvari povezanom s ugovorom” u smislu članka 7. točke 1. Uredbe br. 1215/2015. Također pita je li presuda Suda u predmetu Handte⁸ primjenjiva na predmetnu situaciju.

27. Oba ću pitanja zajedno razmotriti. Kao prvo, opisat ću podrijetlo različitih oblika *actio pauliana* koji postoje (A). Kao drugo, razmotrit ću Unijina pravila o nadležnosti u pogledu *actio pauliana* i objasniti zašto *actio pauliana* u konkretnom kontekstu ovog predmeta nije moguće smatrati „stvari povezanom s ugovorom” (B). Na kraju ću to isto pitanje analizirati na načelnoj razini: nakon nekoliko odluka Suda u kojima je utvrđeno što *actio pauliana* nije, možda je sazrijelo vrijeme da se odgovori na pitanje što *actio pauliana* poput one u glavnom postupku zapravo jest i na koji ju način treba tretirati za potrebe nadležnosti (C).

A. Podrijetlo i mnoga lica *actio pauliana*

28. Korijeni *actio pauliana* sežu do rimskog prava (1). Danas u državama članicama, iako dijele neka zajednička obilježja povezana s tim korijenima, postoje različiti oblici *actio pauliana* u državama članicama (2).

⁸ Presuda od 17. lipnja 1992., Handte (C-26/91, EU:C:1992:268)

1. Rimsko pravo

29. Kako je nezavisni odvjetnik D. Ruiz-Jarabo Colomer naveo, *actio pauliana* se još u rimsko doba razvila iz „provedbenog instrumenta koji je vjerovniku davao pravo da dužnika proda kao roba” u postupak „koji je vjerovniku omogućavao da opozove bilo koje radnje koje su izvršene prijevarno i na njegovu štetu” podnošenjem „tužbe protiv treće strane koja je stekla spornu imovinu”⁹.

30. Čini se da su u klasičnom razdoblju postojala dva specifična pravna lijeka protiv prijevarnog prijenosa imovine: *restitutio in integrum ob fraudem* i *interdictum fraudatorium*¹⁰.

31. Kao prvo, *restitutio in integrum ob fraudem* omogućavao je upravitelju u postupku zbog nesolventnosti (*curator bonorum*) da od nadležnog magistrata zahtijeva da se prijevarno prenesena imovina vrati u vlasništvo dužnika. Taj se pravni lijek obično primjenjivao nakon pokretanja postupka zbog nesolventnosti, ali prije prodaje imovine. Omogućavao je da se prilikom prodaje dužnikove imovine u obzir uzme i prijevarno prenesena imovina.

32. Kao drugo, *interdictum fraudatorium* bio je pravni lijek za pojedinačnog vjerovnika. Oštećeni vjerovnik mogao je od magistrata zahtijevati da izda nalog (*interdictum*) o povratu prijevarno prenesene imovine u dužnikovo vlasništvo, kako bi oštećeni vjerovnik mogao tražiti naknadu štete uzrokovane takvim prijenosom.

33. Čini se da su ta dva pravna lijeka Justinijanovom kodifikacijom spojena u jednu tužbu, naziva *Pauliana*¹¹. Zanimljivo je (a i danas je to donekle relevantno) da se vjerovalo da je narav tužbe slična neovisno o tome podnosi li se u okviru postupka zbog nesolventnosti ili ju podnosi pojedinačni vjerovnik, što je opravdavalo spajanje dvaju ranije odvojenih pravnih lijekova.

34. U svakom slučaju, čini se da postoji konsenzus u pogledu triju definirajućih elemenata takve tužbe¹²: kao prvo, stvarna šteta (objektivne naravi) koja je postojala u vrijeme podnošenja tužbe (*eventus damni*); kao drugo, namjera dužnika da ošteti svoje vjerovnike (*consilium fraudis*), volja na strani vjerovnika da izvrši *eventus damni*; i, kao treće, zla vjera treće strane (*scientia fraudis*), svijest treće strane o tome da je prijevarna radnja izvršena s *consilium fraudis* na strani dužnika.

9 Mišljenje nezavisnog odvjetnika D. Ruiz-Jaraba Colomera u predmetu Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2008:575, t. 24. do 26.)

10 Za opis tih dvaju pravnih lijekova, vidjeti, primjerice, Talamanca, M., *Istituzioni di Diritto Romano*, Dott. A., Giuffrè Editore, Milano, 1990., str. 659.; Kaser, M., *Das römische Privatrecht, Erster Abschnitt, Das altrömische, das vorklassische und das klassische Recht*, drugo izdanje, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 1971., str. 252.; Marrone, M., *Lineamenti di Diritto Privato Romano*, G. Giappichelli Editore, Torino, 2001., str. 299.; Guarino, A., *Diritto Privato Romano*, Editore Jovene Napoli, Napulj, 2001., str. 1020.; Impallomeni, G., „Azione Revocatoria (Diritto Romano)”, *Novissimo Digesto Italiano*, sv. II., 1957., Unione Tipografica – Editrice Torinese, Torino, str. 147.; Fernández Barreiro, A. i Paricio Serrano, J., *Fundamentos de Derecho Privado Romano*, deveto izdanje, Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, Madrid, 2016., str. 105.

11 Vidjeti, primjerice, Marrone, M., *Lineamenti di Diritto Privato Romano*, G. Giappichelli Editore, Torino, 2001., str. 300.; Guarino, A., *Diritto Privato Romano*, Editore Jovene Napoli, Napulj, 2001., str. 1020.; Kaser, M., *Das römische Privatrecht, Zweiter Abschnitt, Die nachklassischen Entwicklungen*, drugo izdanje, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 1975., str. 94. i 95.; Kaser, M., Knütel, R., Lohsse, S., *Römisches Privatrecht – Ein Studienbuch*, 21. izdanje, C. H. Beck, München, 2017., t. 9.12.; Fernández Barreiro, A. i Paricio Serrano, J., *Fundamentos de Derecho Privado Romano*, deveto izdanje, Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, Madrid, 2016., str. 106.

12 Vidjeti, primjerice, Marrone, M., *Lineamenti di Diritto Privato Romano*, G. Giappichelli Editore, Torino, 2001., str. 299.; Guarino, A., *Diritto Privato Romano*, Editore Jovene Napoli, Napulj, 2001., str. 1021.; Talamanca, M., *Istituzioni di Diritto Romano*, Dott. A. Giuffrè Editore, Milano, 1990., str. 659.; Impallomeni, G., „Azione Revocatoria (Diritto Romano)”, *Novissimo Digesto Italiano*, sv. II., 1957., Unione Tipografica – Editrice Torinese, Torino, str. 148.; Fernández Barreiro, A. i Paricio Serrano, J., *Fundamentos de Derecho Privado Romano*, deveto izdanje, Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, Madrid, 2016., str. 105.; Carballo Piñeiro, L., „Acción Pauliana e integración Europea: una propuesta de ley aplicable”, *Revista Española de Derecho Internacional*, sv. LXIV., 2012., str. 48.

2. Današnji nacionalni oblici

35. *Actio pauliana* danas obično označava posebnu vrstu pravnog lijeka koji vjerovniku omogućuje da ishodi proglašenje pravne radnje nevaljanom u odnosu na sebe ako je dužnik tu pravnu radnju izvršio kako bi umanjio svoju imovinu njezinim prijenosom na treću stranu. Vjerovnik tu tužbu izravno podnosi protiv treće strane. Pojam *actio pauliana* opisuje se kao „niz tehnika za pružanje zaštite vjerovnicima u slučajevima u kojima dužnik umanjuje svoju ovršivu imovinu kako bi izbjegao plaćanje svojih dugova”¹³.

36. Međutim, iz bližeg uvida je jasno da postoji više razlika nego zajedničkih elemenata. Možda ne u vrsti, ali zasigurno u načinu na koji se tužba primjenjuje. Metaforički rečeno, slično kao u filmu *Cloud Atlas*¹⁴, nekoliko (tema) i motiva prisutno je tijekom čitavog filma, ali se (stvarna) razdoblja, likovi i lokacije u kojima se te teme odvijaju i ponavljaju neprestano mijenjaju. Iz komparativnog gledišta, između načina uređenja predmetne tužbe u državama članicama trenutno postoje dva zajednička elementa, ali i barem dvije značajne razlike.

37. Prvi zajednički element je trostrani odnos između triju stranaka koji se temelji na (i) postojanju duga između dužnika i vjerovnika, (ii) transakciji između dužnika i treće strane, i (iii) postojanju „namjere izvršenja prijevare” na strani dužnika – kao i svijest treće strane o toj činjenici. Funkcija *actio pauliana* u tom trostranom odnosu u biti je zaštitna u svim sustavima: ograničavanje pravnih učinaka koje otuđenje dužnikove imovine ima na vjerovnika ako takvo otuđenje otežava vjerovnikove mogućnosti naplate duga¹⁵.

38. Drugo relativno često zajedničko obilježje jest unutarnja podjela *actio pauliana* na njezin općenitiji oblik u kontekstu građanskog prava i njezin konkretniji izražaj u kontekstu stečaja¹⁶. Glavna razlika između tih dvaju kategorija „sastoji se učincima koje svaka od tih tužbi izaziva”: učinci su u kontekstu građanskog prava „ograničeni na pojedinačne vjerovnike koji su podnijeli tužbu”, dok u stečajnom postupku, u skladu s odgovarajućim pravilima, svi vjerovnici u tom postupku imaju koristi¹⁷.

39. Što se pak razlika tiče, kao prvo, čini se da na razini konceptualne klasifikacije *actio pauliana* ne postoji konsenzus u pogledu toga je li *actio pauliana* stvarno pravo, povezano s imovinom koja je prijevarno prenesena, ili osobno pravo, povezano s konkretnim vjerovnikom. Prema nekima, čini se da potonji pristup prevladava „iako se priznaju određeni stvarnopravni učinci [*actio pauliana*]”¹⁸.

13 Vidjeti, primjerice, Pretelli, I., „Cross-Border Credit Protection Against Fraudulent Transfers of Assets: Actio Pauliana in the Conflict of Laws”, *Yearbook of Private International Law*, sv. 13., 2011., str. 590. Za sličan opis, vidjeti Linna, T., „Actio Pauliana – ‘Actio Europensis’? Some Cross-Border Insolvency Issues”, *Journal of Private International Law*, sv. 10., 2014., str. 69. Također vidjeti Virgós Soriano, M. i Garcimartín Alférez, F., *Derecho procesal civil internacional: litigación internacional*, drugo izdanje, Thomson Civitas, Cizur Menor, 2007., str. 704. do 705., ili Göranson, U., „Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention”, M. Sumampouw i dr. (urednici), *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*, T. M. C. Asser Instituut, Hag, 1992., str. 91.

14 *Cloud Atlas*, redatelj Tykwer T., Wachowski L. i Wachowski L., 2012.

15 Virgós Soriano, M. i Garcimartín Alférez, F., *Derecho procesal civil internacional: litigación internacional*, drugo izdanje, Thomson Civitas, Cizur Menor, 2007., str. 704. do 705., pod 24.44.

16 Vidjeti, u tom smislu, McCormack G., Keay A., Brown S., *European Insolvency Law: Reform and Harmonization*, Edward Elgar Publishing Ltd, Cheltenham, 2017., str. 159.; Göranson, U., „Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention”, Sumampouw M. i dr. (urednici), *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*, T. M. C. Asser Instituut, Hag, 1992., str. 90.; Linna, T., „Actio Pauliana – ‘Actio Europensis’? Some Cross-Border Insolvency Issues”, *Journal of Private International Law*, sv. 10., 2014., str. 69.; Pretelli, I., „Cross-Border Credit Protection Against Fraudulent Transfers of Assets: Actio Pauliana in the Conflict of Laws”, *Yearbook of Private International Law*, sv. 13., 2011., str. 598. do 599.

17 Vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika D. Ruiz-Jaraba Colomera u predmetu *Deko Marty Belgium* (C-339/07, EU:C:2008:575, t. 27. i dodatno navedenu doktrinu).

18 Vidjeti, primjerice, Göranson, U., „Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention”, Sumampouw M. i dr. (urednici), *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*, T. M. C. Asser Instituut, Hag, 1992., str. 92.

40. To razlikovanje zapravo ima mnogo dublje korijene. Povezano je sa sistemskom predodžbom i klasifikaciji *actio pauliana* u odnosnom pravnom sustavu. Neka nacionalna prava tu tužbu predviđaju u okviru postupovnih odredbi o prodaji imovine u stečajnom postupku. U drugim je sustavima ona uređena u okviru materijalnih pravila poput onih o ugovorima i obvezama. Postoje i pravni sustavi koji tu tužbu određuju kao opći pravni lijek, koji je sustavno povezan s pitanjem valjanosti ili osporivosti pravnih radnji. Čini se da poljska pravila citirana u odluci kojom je upućeno prethodno pitanje odgovaraju potonjem sustavu.

41. Kao drugo i važnije za ovaj predmet, komparativna studija otkriva daljnje razlike kada je u pitanju klasifikacija *actio pauliana* za potrebe određivanja međunarodne nadležnosti i mjerodavnih pravila¹⁹. Činjenica da se *actio pauliana* odnosi na trostrani odnos između vjerovnika, dužnika i treće strane u oba pogleda stvara poteškoće pri klasifikaciji pravnih odnosa nastalih u tom kontekstu. Te su poteškoće posljedica raznolikosti vezujućih čimbenika i interesa u pitanju, koja otežava „određivanje bilo kojeg od tih interesa kao glavnog i vodećeg”²⁰.

B. Actio pauliana i Unijina pravila o nadležnosti

42. U kontekstu međunarodne nadležnosti, ključno pitanje koje u startu treba postaviti jest podnosi li se posebna *actio pauliana* u okviru stečajnog postupka ili izvan tog okvira. Ovisno o tom odgovoru, primjenjuju se različita pravila o nadležnosti i mjerodavnom pravu.

43. Sud je prilično rano pojasnio da *actio pauliana* podnesena u kontekstu *stečajnog* postupka ne spada u područje primjene Uredbe br. 1215/2012 (i akata koji su joj prethodili) jer članak 1. stavak 2. točka (b) te uredbe isključuje stvari povezane sa stečajem²¹.

44. Posebna pravila o nadležnosti koja se primjenjuju u kontekstu stečaja definirana su Uredbi o nesolventnosti²². Sud je pružio dodatne smjernice o tome kada određena tužba za poništenje pravne radnje spada u kontekst stečaja. Primjena tih smjernica nije uvijek jednostavna jer uvelike ovisi o činjeničnom i pravnom kontekstu svakog pojedinog predmeta²³.

45. Što se tiče ovog predmeta, u odluci kojom je upućeno prethodno pitanje spominje se da je društvo COLISEUM nesolventno. Međutim, čini se da je zahtjev za otvaranje stečaja nad tim društvom odbijen. To je potvrđeno i na raspravi. Iz toga proizlazi da se nad društvom COLISEUM nije vodio stečajni postupak u trenutku kada je tužitelj podnio tužbu protiv tuženika. Posljedično, relevantna pravila za određivanje međunarodne nadležnosti su ona iz Uredbe br. 1215/2012.

¹⁹ Za komparativni pregled, vidjeti, primjerice, Pretelli, I., „Cross-Border Credit Protection Against Fraudulent Transfers of Assets: Actio Pauliana in the Conflict of Laws”, *Yearbook of Private International Law*, sv. 13., 2011., str. 590.

²⁰ Vidjeti, primjerice, Göranson, U., „Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention”, Sumampouw M. i dr. (urednici), *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*, T. M. C. Asser Instituut, Hag, 1992., str. 93.

²¹ Za opći navod o postupcima u vezi sa stečajnim stvarima, vidjeti presudu od 22. veljače 1979., Gourdain (133/78, EU:C:1979:49, t. 4. do 6.). U pogledu primjene tog općeg navoda na stečajni postupak, vidjeti presudu od 12. veljače 2009., Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2009:83).

²² Uredba (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti (SL 2015., L 141, str. 19. i ispravak SL 2016., L 349, str. 9.). Tom je uredbom stavljena izvan snage Uredba Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku (SL 2000., L 160, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 3.).

²³ U tom kontekstu, vidjeti presude od 12. veljače 2009., Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2009:83); od 10. rujna 2009., German Graphics Graphische Maschinen (C-292/08, EU:C:2009:544), i od 19. travnja 2012., F-Tex (C-213/10, EU:C:2012:215). Također vidjeti Izvješće Virgos-Schmit o Konvenciji o stečajnom postupku od 3. svibnja 1996., dokument Vijeća br. 6500/1/96 REV1 DRS 8 (CFC), t. 77., dostupno u Moss, G., Fletcher, I. F. i Isaacs, S., *The EC Regulation on Insolvency proceedings A Commentary and Annotated Guide*, drugo izdanje, Oxford University Press, 2009., str. 381. i slj.

46. Međutim, ni Uredba br. 1215/2012 ni akti koji su joj prethodili ne sadržavaju nikakva pravila o tome koji je sud nadležan za tužbu poput *actio pauliana* o kojoj se radi u glavnom postupku. Slično tomu, uredbe Rim I²⁴ i Rim II²⁵, koje se tiču prava koje se primjenjuje na ugovorne odnosno na izvanugovorne obveze, o tom pitanju ne govore ništa te stoga ne pružaju nikakve smjernice o tome kako *actio pauliana* treba pristupiti²⁶.

47. Ipak, Sud je već imao priliku zauzeti stajalište o različitim osnovama nadležnosti koje se razmatralo (i isključilo) u tom kontekstu (1). Glavno pitanje u ovom predmetu jest može li se osnova nadležnosti koja nije izričito razmatrana (to jest ona za „stvari povezane s ugovorom”) primjenjivati u predmetu poput ovog (2).

1. Već isključene osnove nadležnosti

48. Sud je naveo da se na *tužbu* koja je po obilježjima slična onoj iz predmetnog postupka²⁷ ne mogu primjenjivati osnove isključive ili posebne nadležnosti u pogledu stvarnih prava na nekretninama²⁸, izvršenja sudskih odluka²⁹, privremenih mjera³⁰ i delikata³¹.

49. Sud je u presudi Reichert I,³² utvrdio da se na francusku građanskopravnu *actio pauliana* ne može primijeniti osnova isključive nadležnosti u pogledu stvarnih prava na nekretninama. U tom su predmetu Reichertovi, s domicilom u Njemačkoj, darovali nekretninu u Francuskoj svojem sinu. Njihov vjerovnik, Dresden Bank, to je darovanje osporio pred francuskim sudom.

50. Sud je objasnio da osnova isključive nadležnosti u pogledu stvarnih prava „ne obuhvaća sve tužbe koje se tiču stvarnih prava na nekretninama, nego samo one kojima se [...] nastoji utvrditi veličina, sadržaj te vlasništvo i posjed nad nekretninom ili postojanje ostalih stvarnih prava na njoj te nositeljima tih prava pružiti zaštitu ovlasti povezanih s njihovim udjelom”. U tom se predmetu nije radilo o takvoj tužbi, već o vrsti tužbe koja se temelji na „vjerovnikovoj osobnoj tražbini prema dužniku te se njome nastoji zaštititi neko založno pravo koje vjerovnik ima na dužnikovoj imovini. Ako ju se prihvati, transakcija kojom je dužnik prijevarno otuđio vjerovnikova prava proglašava se nevaljanom samo u odnosu na tog vjerovnika”. Osim toga, „razmatranje takve tužbe, [...], ne uključuje ocjenu činjenica ili primjenu pravila i praksi *locus rei sitae* na način koji opravdava priznavanje nadležnosti sudu države u kojoj se imovina nalazi”³³. Sud je zaključio istaknuvši da takvo utvrđenje ne dovodi u pitanje činjenica da se nacionalnim pravom koje uređuje javni upis prava na nekretnine može zahtijevati poduzimanje radnji u državi u kojoj se ta imovina nalazi³⁴.

24 Uredba (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) (SL 2008., L 177, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 109.)

25 Uredba (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze („Rim II”) (SL 2007., L 199, str. 40.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 73. i ispravak SL 2015., L 66, str. 22.)

26 Ipak, postoji jedan element u zakonodavnoj povijesti koji sugerira da se razmišljalo o tom pitanju. Predložena (ali neusvojena) verzija članka 10. (naslova „Actio Pauliana”) predviđala je da se „[u]vjeti i učinci obveze u situaciji u kojoj vjerovnik može pobijati ugovor između dužnika i treće strane, koji ugrožava namirenje vjerovnikove tražbine [izvršenje obveze], određuju na temelju prava primjenjivog na obvezu između vjerovnika i njegova dužnika” [neslužbeni prijevod]. Vidjeti napomenu Glavnog tajništva Vijeća upućenu Odboru za građansko pravo (Rim II), (br. pr, dok.: 10231/99 JUSTCIV 112) 11982/99 JUSTCIV 150, od 9. prosinca 1999.

27 Sud koji je uputio zahtjev spominje tu sudsku praksu i ističe da se poljska *actio pauliana* razlikuje od francuske o kojoj se raspravljalo u predmetima navedenima u ovom odjeljku mišljenja (bilješke 32 i 35). Naime, kako je već istaknuto u točkama 36. do 41. ovog mišljenja, kada je riječ o postupovnim i materijalnim zahtjevima, bilo koje dvije verzije *actio pauliana* vjerojatno će se razlikovati. Ipak, jednako je točno da su oba sustava poprilično usporediva kada je riječ o njihovim općim značajkama, koje su prije svega opisane u točki 35. ovog mišljenja.

28 Članak 16. točka 1. Konvencije iz Bruxellesa (sada članak 24. točka 1. Uredbe br. 1215/2012)

29 Članak 16. točka 5. Konvencije iz Bruxellesa (sada članak 24. točka 5. Uredbe br. 1215/2012)

30 Članak 24. Konvencije iz Bruxellesa (sada članak 35. Uredbe br. 1215/2012)

31 Članak 5. točka 3. Konvencije iz Bruxellesa (sada članak 7. točka 2. Uredbe br. 1215/2012)

32 Presuda od 10. siječnja 1990., Reichert i Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3)

33 Presuda od 10. siječnja 1990., Reichert i Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, t. 11. i 12.)

34 Presuda od 10. siječnja 1990., Reichert i Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, t. 13.)

51. Ubrzo nakon toga, Sud je u presudi Reichert II³⁵ dodao da takva *actio pauliana* nije privremena mjera ni tužba kojom se pokreće postupak izvršenja sudske odluke. Ona nije ni stvar povezana s deliktom ili kvazideliktom.

52. Sud je objasnio, kao prvo, da se dotičnu tužbu nije moglo izjednačiti s privremenom ili zaštitnom mjerom i, kao drugo, da „iako štiti interese vjerovnika u pogledu [...] kasnijeg ispunjenja obveze, ona ne služi ishodu odluke u postupku koji se odnosi na prisilno ograničavanje mogućnosti raspolaganja pokretninom ili nekretninom s ciljem osiguravanja djelotvorne provedbe sudskih odluka i vjerodostojnih isprava”³⁶. Kao treće, Sud je dalje naveo da osnovu nadležnosti za delikte nije moguće primijeniti jer *actio pauliana* ne služi tomu „da se dužniku naloži ispravljanje štete koju je prijevarnim postupanjem nanio svojem vjerovniku, nego tomu da se transakcija koju je dužnik izvršio proglasi nevaljanom u odnosu na njegova vjerovnika. Ona nije usmjerena samo protiv dužnika, nego i protiv osobe koja ostvari korist od transakcije, a koja nije stranka u obvezi između vjerovnika i dužnika, čak i ako, u slučajevima besplatnih transakcija, ta treća strana nije protupravno postupila”³⁷.

53. Sud je u tim dvama presudama razmatrao primjenjivost osnova posebne ili isključive nadležnosti koje je potencijalno moguće primijeniti u kontekstu *actio pauliana*, uz izuzetak osnove nadležnosti za stvari povezane s ugovorom. Potencijalna primjenjivost te osnove nadležnosti, kojoj ću se okrenuti u sljedećem odjeljku, u središtu je predmetnog slučaja.

2. Predmetni slučaj: „stvar povezana s ugovorom”?

54. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se „pojam ‚[stvari povezane s ugovorom]’ mora tumačiti autonomno radi osiguranja njegove ujednačene primjene u svim državama članicama”³⁸. Sud je u presudi Handte, na koju se pozvao sud koji je uputio zahtjev, kao i u povezanoj sudskoj praksi, objasnio da primjena te osnove nadležnosti zahtijeva postojanje „obveze koju je jedna stranka dobrovoljno preuzela prema drugoj”³⁹, a na kojoj se tužiteljev zahtjev temelji, mada ne zahtijeva sklapanje ugovora⁴⁰. Drugim riječima, mogućnost pozivanja na tu osnovu nadležnosti temelji se na *predmetu tužbe*,⁴¹ a ne na identitetu stranaka⁴². Unatoč tomu, identifikacija obveze je potrebna „jer se nadležnost nacionalnog suda određuje [...] s obzirom na mjesto izvršenja obveze u pitanju”⁴³.

55. Prema nekima, Sud je u presudi Reichert već *prešutno* isključio primjenjivost osnove nadležnosti za ugovorne stvari na francusku *actio pauliana*. U tom smislu, nezavisni odvjetnik C. C. Gulmann je u predmetu Reichert II istaknuo da „vjerojatno nije ni pravilno ni primjereno zauzeti stajalište da se tužba za pobijanje pravnih radnji temelji na ugovornom pravu. To vrijedi čak i ako vjerovnikova tražbina protiv dužnika ima [...] ugovornu osnovu te čak i ako se transakcija u pitanju sastoji u

35 Presuda od 26. ožujka 1992., Reichert i Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149)

36 Presuda od 26. ožujka 1992., Reichert i Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, t. 35. kao i točke 27. i 28.).

37 Presuda od 26. ožujka 1992., Reichert i Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, t. 19.)

38 Vidjeti, primjerice, nedavnu presudu od 7. ožujka 2018., flightright i dr. (C-274/16, C-447/16 i C-448/16, EU:C:2018:160, t. 58.).

39 Presuda od 17. lipnja 1992., Handte & Co (C-26/91, EU:C:1992:268, t. 15.). Kao što je navedeno u točki 17. te presude, taj se predmet odnosio na niz ugovora o međunarodnoj prodaji robe u kojem se ugovorne obveze stranaka mogu razlikovati od ugovora do ugovora, tako da ugovorna prava koja podkupac može ostvariti protiv svojeg neposrednog prodavatelja neće nužno bila ista onima na koja je proizvođač pristao u svojem odnosu s prvim kupcem. Također vidjeti presude od 17. rujna 2002., Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, t. 22.), i od 21. siječnja 2016., ERGO Insurance i Gjensidige Baltic (C 359/14 i C 475/14, EU:C:2016:40, t. 44.).

40 Presuda od 7. ožujka 2018., flightright i dr. (C-274/16, C-447/16 i C-448/16, EU:C:2018:160, t. 58. do 60. i navedena sudska praksa)

41 Presuda od 7. ožujka 2018., flightright i dr. (C-274/16, C-447/16 i C-448/16, EU:C:2018:160, t. 61. i navedena sudska praksa). Za drukčije gledište, također vidjeti presude od 13. ožujka 2014., Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, t. 24. i 25.), i od 14. srpnja 2016., Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, t. 21).

42 U suprotnosti s osnovom nadležnosti za potrošačke ugovore predviđenom u članku 18. stavku 1. Uredbe br. 1215/2012, koja je dostupna samo ugovornim strankama – presuda od 25. siječnja 2018., Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, t. 43. do 45.)

43 Presuda od 17. rujna 2002., Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, t. 22.)

prijenosu imovine”⁴⁴. Sličnu je ideju izrazio i nezavisni odvjetnik D. Ruiz-Jarabo Colomer u predmetu Deko Marty Belgium istaknuvši da „iz presude [Reichert I], iako Sud u njoj to nije izričito naveo, jasno proizlazi da su nadležni sudovi države u kojoj tuženik ima domicil”⁴⁵. I neki su teoretičari izrazili slično stajalište⁴⁶.

56. Međutim, ostaje činjenica da Sud nikada nije izričito isključio primjenjivost osnove nadležnosti za stvari povezane s ugovorom. Pragmatični razlog tomu je taj što, u konkretnom kontekstu obaju predmeta Reichert, sud koji je uputio zahtjev nije postavio to pitanje. Nasuprot tomu, pitanje u pogledu te osnove nadležnosti u ovom je predmetu izričito postavljeno.

57. Svakako je točno da će navodno prijevarena pravna radnja (između dužnika i treće strane) u većini slučajeva vjerojatno biti ugovorne naravi. Često će i pravo koje vjerovnik nastoji zaštititi s *actio pauliana* biti ugovorno.

58. Može se reći da slična situacija postoji i u ovom predmetu, iako nije sasvim jasno je li tužitelj dugove društva COLISEUM platio zbog svojih ugovornih obveza, zakonskih obveza (jer zakon predviđa solidarnu odgovornost) ili zbog kombinacije obaju tih obveza.

59. Međutim, čak i pod pretpostavkom da su oba odnosa iz ovog predmeta (tužitelj-društvo COLISEUM, društvo COLISEUM-tuženik) ugovorne naravi, je li taj ugovorni temelj dovoljan razlog za zaključak da se na predmetnu *actio pauliana* primjenjuje osnova nadležnosti za „stvari povezane s ugovorom”?

60. Tuženik, poljska i švicarska vlada i Komisija smatraju da *actio pauliana* iz glavnog postupka ne spada u područje primjene članka 7. točke 1. podtočke (a) Uredbe br. 1215/2012.

61. Slažem se sa stajalištem tih intervenijenata, mada zbog drukčijih razloga.

62. Ako bi se razmišljalo o primjenjivosti osnove nadležnosti za stvari povezane s ugovorom, u startu se postavlja pitanje koji od dvaju potencijalno uključenih ugovora treba smatrati relevantnim. S kojim bi od dvaju ugovora *actio pauliana* doista bila povezana?

63. Teoretski su moguće tri opcije.

64. Kao prvo, moglo bi se smatrati da je *actio pauliana* povezana s ranije sklopljenim ugovorom, onim između tužitelja (kao vjerovnika) i društva COLISEUM (kao dužnika). Smisao povezivanja *actio pauliana* s tim ugovorom sastojao bi se u osiguravanju određenih prava i obveza koje proizlaze iz tog ranijeg ugovora, to jest u tome da se ostvari povrat iznosa jednakog dugu društva COLISEUM. Stoga, nadležnost za sekundarnu tužbu (*actio pauliana*) treba se odrediti s obzirom na nadležnost za raniji ugovor⁴⁷.

65. Ako po strani ostavimo i pitanje bi li takav pristup uopće bio moguć prema predmetnom nacionalnom pravu i pitanje koja je točno narav pravnog odnosa između tužitelja i društva COLISEUM na nacionalnoj razini⁴⁸, ostaje činjenica da je takva veza jednostavno preslaba. Prijenos imovine trećoj strani jednostavno nema puno veze s ranijim (izvornim) ugovorom. Tako

⁴⁴ Mišljenje nezavisnog odvjetnika C. C. Gilmanna u predmetu Reichert II (C-261/90, EU:C:1992:78, str. I-2164.)

⁴⁵ Mišljenje nezavisnog odvjetnika D. Ruiz-Jarabo Colomera u predmetu Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2008:575, t. 32.)

⁴⁶ Ancel, B., „De la loi applicable à une donation attaquée par la voie de l’action paulienne”, *Revue critique de droit international privé*, 1992., str. 714., t. 12. Istog je stajališta i Forner Delagüa, J., „The Actio Pauliana under the ECJ - a critical look on Reichert II”, *Gemeinsame Prinzipien des Europäischen Privatrechts*, 2003., str. 291. do 301.

⁴⁷ Čime se na neki način prihvaća pristup koji je u pogledu mjerodavnog prava predložen u gore navedenom nacrtu članka 10. Uredbe Rim II (bilješka 26 *supra*)

⁴⁸ Točka 58. *supra*

široka definicija „stvari povezane s ugovorom” bila bi protivna smislu posebne osnove nadležnosti. Također bi jednostavno značila da bi svaka kasnija pravna radnja bilo koje od stranaka izvornog ugovora mogla biti „stvar povezana s ugovorom”, jer bi smanjenje imovine bilo koje od njih bilo, prema toj logici, stvar povezana s izvornim ugovorom.

66. Kao drugo, povezivanje *actio pauliana* s ugovorom koji je, navodno na štetu tužitelja, kasnije sklopljen, onim između društva COLISEUM i tuženika, čini se prikladnijim. U određenom bi smislu bilo logičnije: svrha *actio pauliana* jest da se nevaljanim proglasi element tog drugog ugovora – otuđenje imovine koja je bila predmet kasnijeg ugovora.

67. Međutim, i drugi je pristup problematičan. Tužitelj zapravo ne zahtijeva da se kasniji ugovor proglasi nevaljanim ili ništavim, nego želi zaštititi svoja prava. Načelno nije relevantno hoće li se ta prava zaštititi prodajom imovine koja je predmet kasnijeg ugovora ili na neki drugi način, primjerice tako da treća strana pristane namiriti tužiteljevu tražbinu „ili mu prenese dio imovine dužnika [kao što je društvo COLISEUM] dovoljan za njezino namirenje”⁴⁹. Drugim riječima, takva *actio pauliana* nije povezana s nijednim posebnim i konkretnim obvezama koje proizlaze iz kasnijeg ugovora. Jedini element koji se čini zajedničkim obama pravnim radnjama jest utvrđenje određenog novčanog iznosa.

68. Kako god bilo, valja dodati i naglasiti da nijedan od dvaju opisanih pristupa ne zadovoljava kriterij „obveze koju je jedna stranka dobrovoljno preuzela prema drugoj”⁵⁰, to jest obveze tuženika prema tužitelju. Čak i ako sudska praksa Suda ne zahtijeva istovjetnost između stranaka postupka i odnosnog ugovora, problematično je smatrati da puko podnošenje *actio pauliana* stvara materijalnopравни odnos između tužitelja i tuženika koji proizlazi iz, primjerice, neke vrste pravne subrogacije utemeljene pravnom radnjom društva COLISEUM (kao prvotnog tužiteljeva dužnika)⁵¹.

69. Kao treće, možda bi se moglo tvrditi, slično onomu što je nezavisna odvjetnica E. Sharpston u predmetu Ergo Insurance⁵² navela u kontekstu regresnog zahtjeva jednog osiguravatelja protiv drugog (koji međusobno nisu bili povezani ugovorom, ali je svaki od njih imao ugovor sa strankom odgovornom za nezgodu), da je bitno postojanje „nekih” ugovornih obveza na kojima se temelji odnosna tražbina i bez kojih odnosni tužitelj ne bi imao osnovu podnijeti tužbu. Prema tom pristupu, ne bi bilo potrebno izabrati jedan od dvaju ugovora. Iz tog gledišta, s obzirom na da to se *actio pauliana* u svakom slučaju nalazi „u orbiti” ugovora, ona postaje stvar povezana s ugovorom, pri čemu nije potrebno posebno izdvojiti određeni ugovor.

70. Iako je takav pristup pragmatično rješenje u konkretnom kontekstu osiguranja, u kojem su svi subjekti u konačnici međusobno povezani mrežom ugovora, u predmetnom slučaju ne bi bilo prihvatljivo zaključiti da se radi o situaciji „ugovorne” naravi neovisno o tome koji ugovor opravdava takav zaključak. Razlog tomu nije samo taj što bi se takav odgovor temeljio na nekoliko prilično upitnih pretpostavki, nego je i prilično pragmatičan: da bi se članak 7. točka 1. podtočka (a) Uredbe br. 1215/2012 primjenjivao, potrebno je odrediti relevantno mjesto izvršenja ugovora. Oba ugovora iz predmetnog postupka imaju zaseban predmet te stoga autonomno određena mjesta izvršenja.

71. Ukratko, u ovom konkretnom predmetu, ne čini se mogućim osloniti na bilo koji od ugovora koji može bitno postojati između tužitelja i društva COLISEUM, te društva COLISEUM i tuženika, da bi se zaključilo da je osnova nadležnosti za stvari povezane s ugovorom primjenjiva.

49 Kako je navedeno u članku 533. Građanskog zakonika (citiran u točki 15. ovog mišljenja)

50 Bilješka 39 *supra*

51 Stoga u suprotnosti s, primjerice, presudama od 7. ožujka 2018., *flightright* i dr. (C-274/16, C-447/16 i C-448/16, EU:C:2018:160), ili od 20. srpnja 2017., *MMA IARD SA* (C-340/16, EU:C:2017:576)

52 Mišljenje nezavisne odvjetnice E. Sharpston u spojenim predmetima *ERGO Insurance* i *Gjensidige Baltic* (C-359/14 i C-475/14, EU:C:2015:630, t. 57. do 62.)

72. Zbog tih razloga, moj prvi međuzaključak jest da članak 7. točku 1. podtočku (a) Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da pojam „stvari povezane s ugovorom” iz te odredbe ne obuhvaća tužbu, poput one iz glavnog postupka, protiv kupca s poslovnim nastanom u jednoj državi članici kojom se zahtijeva da se ugovor o prodaji nekretnine smještene u drugoj državi članici proglasi nevaljanim jer je njime nanesena šteta prodavateljevima vjerovnicima.

C. Što je *actio pauliana* za potrebe međunarodne nadležnosti?

73. Sud je tijekom vremena, u gore navedenoj sudskoj praksi⁵³, postupke povodom *actio pauliana* isključivao iz područja primjene različitih osnova nadležnosti: delikt; privremene mjere; izvršenje sudskih odluka; i isključiva nadležnost u pogledu stvarnih prava na nekretninama. U prethodnom odjeljku ovog mišljenja sam predložio, u kontekstu predmetnog slučaja, da se isključi i osnova nadležnosti za stvari povezane s ugovorom.

74. Sudski minimalizam je vrlina. Međutim, kao i s mnogim drugim dobrim stvarima, preduvjet održavanja njegovih pozitivnih učinaka jest umjerenost. Nakon godina „sudskog graničara” koji je pružao (prilično razumljivo, ovisno o konkretnoj formulaciji prethodnih pitanja) *negativne* odgovore, tako da su se osnove nadležnosti isključivale jedna po jedna, te pod uvjetom da se ostale osnove nadležnosti ne bude htjelo na sličan način razmatrati u budućnosti (iako se broj razumno zamislivih osnova nadležnosti do sada prilično smanjio), možda je sazrijelo vrijeme da se pruže i neke *pozitivne* smjernice: ne samo o tome što *actio pauliana* nije, nego i o tome što bi ona, u smislu međunarodne nadležnosti, mogla biti.

75. Takav je pristup preporučljiv i zbog dva dodatna razloga. Kao prvo, nakon što je ispitana većina razumno zamislivih osnova posebne (i isključive) nadležnosti koje postoje, čini se da se nazire načelno objašnjenje razloga zbog kojih, kada je riječ o *actio pauliana* poput one iz glavnog postupka, treba primijeniti opću osnovu nadležnosti iz članka 4. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012 (1). Kao drugo, unatoč mogućim praktičnim poteškoćama koji takav pristup može uzrokovati u nekom pojedinačnom predmetu, ali s obzirom na stajalište da one ne mogu promijeniti pruženi načelni odgovor, rasprava o takvim pitanjima svejedno može dati poticaj za buduća zakonodavna rješenja na razini Unije (2).

1. Kameleonska narav *actio pauliana*

76. Ukratko, načelni razlog zbog kojeg se na *actio pauliana* poput one iz glavnog postupka ne može primijeniti nijedna osnova (posebne ili isključive) nadležnosti iz Uredbe br. 1215/2012 jest kameleonska narav te tužbe. Pojedinačne osnove posebne nadležnosti, osobito one za ugovore ili delikte, u biti se (*ex ante*) temelje na *pravnom naslovu*. Nasuprot tomu, *actio pauliana* kao što je ona iz glavnog postupka, ali koja, čini se, postoji i u nekoliko drugih država članica, (*ex ante*) ne ovisi o *pravnom naslovu*: moguće je pobijati svaku *pravnu radnju* izvršenu na štetu vjerovnika, ne samo ugovor.

77. Prilično je vjerojatno da će *actio pauliana* u praksi često biti na određen način povezana s ugovorom. Međutim, to nužno ne znači da će ta veza uvijek postojati. U biti, moguće je dvostruko razlikovanje. Kao prvo, osnovno pravo vjerovnika može biti različite naravi: može imati zakonsko podrijetlo ili može biti pravo na dobivanje naknade štete koja je uzrokovana zakonskom obvezom ili na njoj utemeljena. Kao drugo te možda još važnije, sama navodno prijevarena radnja dužnika koju se pobija može biti ugovorne naravi. Može biti delikt. Može biti i još jedna jednostrana pravna radnja kojoj je cilj vjerovnike staviti u nepovoljan položaj.

⁵³ Točke 48. do 53. ovog mišljenja

78. Ako promotrimo posebnosti ovog predmeta, čini se da *actio pauliana* poput one opisane u odluci kojom je upućeno prethodno pitanje ima široko područje primjene. Iz članka 527. i sljedećih članaka poljskog Građanskog zakonika čini se da ona pruža pravni lijek protiv *bilo koje* pravne radnje dužnika izvršene na štetu vjerovnika. Kako je poljska vlada naglasila na raspravi, taj izraz pokazuje da ju vjerovnik može za zaštitu prava koristiti neovisno o ugovornoj ili izvanugovornoj naravi navodno prijevarne radnje⁵⁴.

79. Ta tužba načelno nema određen ugovorni ili drugi sadržaj. Metaforički govoreći, čini se da se *actio pauliana* poput one iz glavnog postupka može, baš kao kameleon, zamaskirati ovisno o vrsti pravne radnje koju se njome pobija. Prije nego što kameleon dođe u doticaj s odnosnom pozadinom, nemoguće je načelno reći koju će boju poprimiti. Međutim, ta jedinstvena sposobnost onemogućuje njezinu klasifikaciju prema Uredbi br. 1215/2012, koja za primjenjivost posebnih osnova nadležnosti zahtijeva da ta boja bude unaprijed poznata i predvidljiva.

80. Čini se da se taj problem već pojavio u kontekstu postupnog procesa isključivanja koji je Sud vršio tijekom godina, što ukratko znači da tu vrstu tužbe nije moguće apstraktno, načelno i unaprijed klasificirati pod opću osnovu nadležnosti. Iako su se ta isključenja vršila s obzirom na definirani nacionalni oblik *actio pauliana*, ona vrijede i na općenitijoj razini, s obzirom na načelni odgovor.

81. U tom je pogledu možda potrebno iznijeti dvije dodatne napomene. Kao prvo, kada je riječ o osnovi nadležnosti za delikte⁵⁵, točno je da prijevarna narav prijenosa imovine približava *actio pauliana* prilično blizu područja deliktne prava. Moglo bi se tvrditi da je *actio pauliana*, neovisno o tome koja se točno pravna radnja dužnika pobija, uvijek moguće smatrati povezanom s određenom vrstom delikta: u biti s vrstom prijevare⁵⁶.

82. Međutim, neovisno o razlozima zbog kojih je Sud tu osnovu nadležnosti isključio u presudi Reichert II⁵⁷, dva se problema javljaju ako *actio pauliana* uvijek smatramo povezanom s određenom vrstom delikta: konceptualni i pragmatični. Na konceptualnoj razini, moguća primjenjivost te osnove nadležnosti na široko definiranu („kameleonsku”) *actio pauliana* rezultira sličnim problemima kao primjena osnove nadležnosti za stvari povezane s ugovorom⁵⁸. Na pragmatičnoj razini, ako bi *actio pauliana* uvijek smatrali povezanom s deliktom, nadležnost bi se, možebitno drukčija od one na temelju članka 7. točke 1. ili članka 4. stavka 1., mogla uspostaviti i na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012,

83. Kao drugo, Sud je u presudi Reichert II isključio i primjenu osnove nadležnosti za privremene mjere⁵⁹. Međutim, moglo bi se tvrditi da *actio pauliana* do namirenja vjerovnikove tražbine stvara određenu vrstu založnog prava na imovini koja je prijevarno otuđena. Iz tog gledišta, ima sličnu funkciju.

54 Vidjeti točke 12. do 15. ovog mišljenja.

55 Presuda od 26. ožujka 1992., Reichert i Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149)

56 Čime se vraćamo korijenima raznoliko definiranih *fraus* u rimskom pravu (t. 30. supra)

57 Presuda od 26. ožujka 1992., Reichert i Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, t. 19.)

58 O čemu se raspravljalo u točkama 57. do 72. ovog mišljenja

59 Presuda od 26. ožujka 1992., Reichert i Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, t. 35.). Trenutačno važeće pravilo o nadležnosti za mjere osiguranja nalazi se u članku 35. Uredbe br. 1215/2012.

84. Ako promotrimo materijalne zahtjeve u pogledu privremenih mjera, nacionalna prava donošenje tih mjera prilično često podvrgavaju zahtjevu *fumus boni iuris* (pretpostavka dostatne pravne osnove koja uvelike odgovara pojmu *good arguable case* iz *common lawa*) i *periculum in mora* (rizik od toga da će ostvarenje vjerovnikova prava postati teže protekom vremena)⁶⁰. Slični su zahtjevi predviđeni i na razini Unije⁶¹.

85. Stoga, uzimajući u obzir sličnost funkcije *actio pauliana*, s jedne strane, i mjera osiguranja, s druge, možda bi se moglo tvrditi da bi se kriteriji slični *fumus boni iuris* i *periculum in mora* mogli upotrijebiti i u kontekstu *actio pauliana*. Svrha toga bi bila da se međunarodna nadležnost uspostavi u korist tužitelja ako postoje naznake toga da bi tužba mogla biti osnovana i elemenata koji upućuju na namjeru da se prijevarti prijenos strukturira na način da tužitelju oteža pokretanje postupka (tako da se izabere treća strana s domicilom u državi članici koja nije povezana s već postojećim pravnim odnosom između dužnika i vjerovnika).

86. Koliko god takav pristup bio privlačan, njime se ne uzima u obzir činjenica da se s *actio pauliana* ne pokreće „sporedni” postupak koji ne prejudicira odluku o meritumu (koja se donosi u zasebnom postupku)⁶². Naprotiv, *actio pauliana* za cilj i posljedicu (ako je uspješna) ima donošenje samostalne odluke o meritumu. Samô založno pravo koje ta tužba *de facto* stvara čini meritum koji vjerovnik želi ostvariti. Stoga se načelno (podložno odgovarajućim nacionalnim pravilima) radi o pravoj tužbi o meritumu na koju nije prikladno primijeniti blaže testove u pogledu tereta dokazivanja kao što su *fumus boni iuris* i *periculum in mora*.

87. Ukratko, jedinstvena narav *actio pauliana*, koja, čak i ako joj se pristupi na općenitijoj razini, ne opravdava ponovno razmatranje pitanja je li na nju moguće primijeniti neke od osnova nadležnosti koje je Sud već isključio, dovodi do mogeg drugog međuzaključka, u skladu s kojim se sud nadležan za tužbu poput one iz glavnog postupka mora odrediti na temelju članka 4. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012.

2. Mogući problemi povezani s primjenom općeg pravila

88. Ako ga se primijeni na činjenično stanje iz glavnog postupka, opće pravilo iz članka 4. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012 u praksi će rezultirati time da će se nadležnost za tužiteljev zahtjev pripisati španjolskim sudovima. Kako je detaljno razmatrano na raspravi, to rješenje može biti nepraktično s obzirom na to da i tužitelj i društvo COLISEUM imaju domicil u Poljskoj te da su i ostali elementi ovog predmeta povezani s tom državom članicom (mjesto provedbe građevinskog projekta, lokacija nekretnine u pitanju, sklapanje ugovora o prodaji te nekretnine). „Samo” se sjedište tuženika nalazi u Španjolskoj.

89. Osim toga, kako sud koji je uputio zahtjev ističe, vjerovnik će *actio pauliana* možda morati podnijeti ne samo protiv treće strane (kao što je tuženik), nego i protiv drugih možebitnih stjecatelja imovine u pitanju. Ako se nadležnost treba utvrditi na temelju tuženikova domicila, vjerovnik će morati podnijeti dodatne tužbe pred sudovima (možebitno) nekoliko država članica. To može rezultirati neproporcionalnim troškovima te će zbog pravila o nadležnosti šteta za tužitelja biti veća.

60 Calvo Caravaca, A.-L. i Carrascosa González, J., *Litigación internacional en la Unión Europea I, Competencia judicial y validez de resoluciones en materia civil y mercantil en la Unión Europea. Comentario al Reglamento Bruselas I Bis*, Cizur Menor (Navarra), Editorial Aranzadi, 2017., str. 535.

61 Vidjeti, primjerice, presude od 9. studenoga 1995., Atlanta Fruchthandelsgesellschaft i dr. (I) (C-465/93, EU:C:1995:369, t. 32.), i od 17. srpnja 1997., Krüger (C-334/95, EU:C:1997:378, t. 44.).

62 To se odražava i u dvama glavnim uvjetima koje je Sud razvio u pogledu primjene te osnove nadležnosti – osobito vidjeti presudu od 17. studenoga 1998., Van Uden (C-391/95, EU:C:1998:543, t. 37. i 40.).

90. Stoga bi se moglo tvrditi da radi pravilnog sudovanja, cilja koji načelno opravdava primjenu posebnih osnova nadležnosti, izraženog u uvodnoj izjavi 16. Uredbe br. 1215/2012, nadležni trebaju biti sudovi u Poljskoj jer između te države članice i spora u glavnom postupku postoji uža povezanost.

91. Taj argument nije uvjerljiv.

92. Kao prvo, pozivanje na cilj naveden u uvodnoj izjavi na kojoj se temelje posebne osnove nadležnosti ne može, samo po sebi, opravdati odbijanje primjene glavnog pravila ako uvjeti za primjenu posebne osnove nadležnosti nisu ispunjeni.

93. Kao drugo, upravo je tuženikov domicil *ključni* vezujući čimbenik za potrebe primjene Uredbe br. 1215/2012. Stoga, činjenica da se „samo” tuženikov domicil nalazi u državi članici A, dok se svi ostali elementi nalaze u državi članici B, nije razlog da država članica B bude nadležna ako nijedna od posebnih ili isključivih osnova nadležnosti nije primjenjiva. Osim toga, (implicitno podcjenjivački) navod da se u Španjolskoj nalazi „samo” tuženikov domicil zanemaruje činjenicu da je tuženikova svijest o navodnoj prijevarnoj namjeri društva COLISEUM element koji će se morati utvrditi i koji bi, u dokazne svrhe, mogao biti povezan sa Španjolskom.

94. Kao treće, priznavanje posebne nadležnosti na temelju činjeničnog stanja konkretnog predmeta zapravo bi bilo (osim što bi se radilo o povredi pravila o nadležnosti iz Uredbe br. 1215/2012) jednako *pretpostavci* da je treća strana (kao što je tuženik) svjesna prijezare. Takvim načinom odlučivanja o pitanju nadležnosti u biti bi se prejudicirao uspjeh *actio pauliana* u cijelosti. Međutim, pitanje postoji li svijest te jesu li i ostali uvjeti za uspjeh *actio pauliana* ispunjeni stvar je materijalne ocjene predmeta.

95. To bi na strukturnoj razini u biti značilo (pri čemu u tom smislu ne iznosim nikakvo stajalište u vezi s činjeničnim stanjem ovog predmeta) da bi za potrebe nadležnosti postojala „pretpostavka prijezare”, koja bi omogućila da tuženik bude tužen pred sudom države u kojoj tužitelj ima domicil. To bi možda funkcioniralo u slučaju osnovane *actio pauliana*. Međutim, što je s onima koje nisu osnovane? Što je s potencijalno objesnim postupcima? I ta zabrinutost naglašava kružnost predmetnog argumenta, to jest činjenicu da bi se u scenariju koji bi prihvaćanjem tog argumenta nastao u biti prvo odlučivalo o meritumu, a potom o nadležnosti.

96. Kao četvrto, koliko god je primamljivo tražiti argumente koji pogoduju tužitelju u okolnostima sličnima onima iz predmetnog postupka, takav bi pristup bio potpuno neopravdan kada se činjenični elementi odnose na nekoliko država članica. Što bi bilo kada bi češko društvo s poljskim izvođačem započelo građevinski projekt u pogledu objekta u Slovačkoj, pri čemu bi poljsko društvo nekretninu u Austriji prenijelo njemačkom društvu?

97. Drugim riječima, potrebno je pronaći *načelni* odgovor koji se primjenjuje uvelike neovisno o činjeničnim elementima iz pojedinačnih predmeta. Iako u potpunosti uvažavam i pohvaljujem privlačnu fleksibilnost pravila, kao što je *forum(non) conveniens*, koja omogućuju odstupanje s obzirom na činjenično stanje konkretnog predmeta, ostaje činjenica da su struktura i smisao Konvencije i uredbi iz Bruxellesa doista izgrađeni na drukčijim pretpostavkama⁶³. U raznolikom pravnom prostoru sastavljenom od 28 pravnih poredaka potrebna su unaprijed razumno predvidljiva te stoga ponekad i pomalo kruta pravila, a ne naknadna objašnjenja (uglavnom razloga zbog kojih se određeni sud proglasio nadležnim) koja snažno ovise o širokom spletu činjeničnih elemenata.

⁶³ Vidjeti u ovom kontekstu presudu od 1. ožujka 2005., Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120, t. 37. do 46.). Za opširniju analizu vidjeti Briggs, A., „Some Points of Friction between English and Brussels Convention Jurisdiction”, Andenas, M. i Jacobs, F., (urednici), *European Community Law in the English Courts*, Clarendon Press, Oxford, 1998., str. 278. i 279.; Briggs, A., *The Conflict of Laws*, treće izdanje, Oxford University Press, Oxford, 2013., str. 52. do 54.; Dickinson, A., „Legal Certainty and the Brussels Convention – Too Much of a Good Thing?”, De Vareilles-Sommières, P. (ur.) *Forum Shopping in the European Judicial Area*, Hart Publishing, Oxford i Portland, 2007., str. 115. i slj.; Fentiman, R., „Foreign Law and the *Forum Conveniens*”, Nafziger, J. i Symeonides, S., (urednici), *Law and Justice in a Multistate World, Essays in Honor of Arthur T. von Mehren*, Transnational Publishers Inc, Ardsley, New York, 2002., str. 291.

98. Sve u svemu, čini se da je *actio pauliana*, u trenutnom stanju prava Unije, jedan od rijetkih primjera koji dopušta samo primjenu općeg pravila te jednako rijetka potvrda činjenice da „[...] ne postoji očita osnova za ideju da uvijek ili često treba postojati alternativa sudovima tuženikova domicila”⁶⁴.

V. Zaključak

99. S obzirom na navedeno, predlažem da Sud na sljedeći način odgovori na pitanja koja je postavio Sąd Okręgowy w Szczecinie (Okružni sud u Szczecinu, Poljska):

Članak 7. točku 1. [pod]točku (a) Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da pojam „stvari povezane s ugovorom” iz te odredbe ne obuhvaća tužbu, poput one iz glavnog postupka, protiv kupca s poslovnim nastanom u jednoj državi članici kojom se zahtijeva da se ugovor o prodaji nekretnine smještene u drugoj državi članici proglasi nevaljanim jer je njime nanesena šteta prodavateljevim vjerovnicima.

Sud nadležan za takvu tužbu mora se odrediti na temelju članka 4. točke 1. Uredbe br. 1215/2012.

⁶⁴ Göranson, U., „Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention”, M. Sumampouw M. i dr. (urednici), *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*, T. M. C. Asser Instituut, Hag, 1992., str. 97.